

ŽENSKÉ SKLANJATVE IN POSEBNOSTI

V gradivih o sklonih smo podrobno opisali vsak sklon posebej, v učnih listih pa lahko najdeš tudi razpredelnice s **tipičnimi končnicami za vse tri spole**. Ker pa v slovenščini obstajajo tudi **posebnosti**, si bomo v tem gradivu pogledali, kakšne izjeme poznamo za **ženski spol**.

Ko govorimo o tipičnih končnicah za sklone, opisujemo **1. žensko sklanjatev**. Sklanjatve so **vzorci**, po katerih se ravna samostalniki, ko jih **sklanjamo**. Za ženski spol poznamo **štiri sklanjatve**. Poglejmo si najprej nekaj primerov.

*Mojca ni našla **šolske torbe**.*

*Plezalec ni imel **vrvi**.*

*Na sestanku ni bilo **Karmen**.*

*V razredu ni bilo **dežurne**.*

Kaj opaziš? Za ponazoritev smo pri vseh povedih uporabili **rodilnik**. Za ženski spol v rodilniku načeloma uporabljamo **končnico -e**, kot vidiš, pa imamo v primerih **različne končnice**. Razlog je v tem, da ti samostalniki sodijo v **različne sklanjatve**.

PRVA ŽENSKA SKLANJATEV

Najprej si poglejmo **1. žensko sklanjatev**. Samostalniki **1. ženske sklanjatve** imajo v **rodilniku ednine končnico -e**. V razpredelnici vidiš vzorec za sklanjanje takšnih samostalnikov.

SKLON	EDNINA	DVOJINA	MNOŽINA
imenovalnik	miza	mizi	mize
rodilnik	mize	miz	miz
dajalnik	mizi	mizam	mizam
tožilnik	mizo	mizi	mize
mestnik	mizi	mizah	mizah
orodnik	mizo	mizama	mizami

Zapomni si: samostalniki 1. ženske sklanjatve imajo v rodilniku ednine končnico -e, v dajalniku pa -i.



Pri prvi ženski sklanjatvi pa imamo tudi **izjeme**. Pogledali so bomo štiri skupine. Samostalnike, ki se končajo na **-ev**, samostalnike **mati**, **hči** in **gospa**, samostalnike, ki imajo v **rodilniku** množine končnico **-a**, ter samostalnike, ki dobijo v določenih sklonih **dodatno črko**.

Samostalniki, ki se končajo na **-ev**, v **tožilniku** nimajo končnice, v **orodniku** pa dobijo končnico **-ijo**. Poglejmo si dva primera.

Pojedel je sočno **breskev**.

Pomagaš si lahko z **lestvijo**.

Samostalnika **hči** in **mati** pogosto povzročata zmedo. Zelo pomembno je, da smo pozorni na obliko v **tožilniku**. Poglejmo si razpredelnico.

SKLON	EDNINA	DVOJINA	MNOŽINA
imenovalnik	hči	hčeri	hčere
	mati	materi	matere
rodilnik	hčere	hčera/hčer	hčera/hčer
	matere	mater	mater
dajalnik	hčeri	hčerama	hčeram
	materi	materama	materam
tožilnik	hčer	hčeri	hčere
	mater	materi	matere
mestnik	hčeri	hčerah	hčerah
	materi	materah	materah
orodnik	hčerjo	hčerama	hčerami
	materjo	materama	materami

Pozoren bodi predvsem na to, da **oblike za tožilnik ne zamenjaš za imenovalniško obliko**. Te napake so zelo pogoste.

X Anja je poklicala *mati*.

Anja je poklicala *mater*.

X Mama je pohvalila *hči*.

Mama je pohvalila *hčer*.

Posebnost je tudi samostalnik **gospa**, saj ima posebne končnice v večini sklonov. Poglejmo si razpredelnico z vsemi oblikami.

SKLON	EDNINA	DVOJINA	MNOŽINA
imenovalnik	gospa	gospe	gospe
rodilnik	gospe	gospa	gospa
dajalnik	gospe	gospema	gospem
tožilnik	gospo	gospe	gospe
mestnik	gospe	gospéh	gospéh
orodnik	gospo	gospema	gospemi

Pri dajalniku in mestniku se rado zgodi, da samostalniku gospa napačno dodamo črko -j.

X Povej gospej, da je poštar pred vrati.

Povej *gospe*, da je poštar pred vrati.

Naslednja posebnost so samostalniki ženskega spola, ki imajo **v rodilniku množine končnico -a**. To so na primer samostalniki **voda**, **gora**, **meja**, **želja** ipd. Poglejmo si par primerov.

Pri ustvarjalnih delavnicah ni *meja*.

V tem mestu ni stoječih *voda*.

Otroci letos niso imeli posebnih *želja*.

Posebnost je tudi v tem, da imajo ti samostalniki v rodilniku množine **naglas na zadnji črki**, torej na končni črki -a.

Pri sklanjanju besed se zelo pogosto zgodi, da se **osnova spremeni** ali ji **dodamo kakšno črko**. To velja za samostalnike **ladja**, **zemlja**, **dekla** ipd. Poglejmo si par primerov.

*Nikoli še nisem videl tako velikih **ladij**.*

*V sodobnem času na kmetiji nimamo več **dekel**.*

*Lastnike **zemelj** so opozorili, da morajo plačati davek.*

DRUGA ŽENSKA SKLANJATEV

Samostalniki 2. ženske sklanjatve imajo v **rodilniku** **ednine** **končnico -i**, v **imenovalniku** pa tipično **ničto končnico**. V razpredelnici vidiš vzorec za sklanjanje dveh takšnih samostalnikov.

SKLON	EDNINA	DVOJINA	MNOŽINA
imenovalnik	vrv	vrvi	vrvi
	perut	peruti	peruti
rodilnik	vrvi	vrvi	vrvi
	peruti	peruti	peruti
dajalnik	vrvi	vrvema	vrvem
	peruti	perutma	perutim
tožilnik	vrv	vrvi	vrvi
	perut	peruti	peruti
mestnik	vrvi	vrveh	vrveh
	peruti	perutih	perutih
orodnik	vrvjo	vrvema	vrvmi
	perutjo	perutma	perutmi

Kot vidiš, se oblike teh dveh samostalnikov razlikujejo tudi pri **dajalniku**, **mestniku** in **orodniku** dvojine in množine.

Zapomni si: samostalniki 2. ženske sklanjatve imajo v rodilniku ednine končnico -i.



Posebnost druge ženske sklanjatve so samostalniki, ki dobijo v orodniku pred končnicami -jo, -ma in -mi črko -i. Poglejmo si nekaj primerov.

Pismo je zaključil z lepo mislijo.

Z lepimi mislimi smo se spominjali dedka.

TRETJA ŽENSKA SKLANJATEV

Samostalniki 3. ženske sklanjatve imajo v vseh sklonih enako obliko. Sem sodijo predvsem lastna imena, ki se v imenovalniku ne končajo na -a ali -e (npr. Karmen, Ingrid, Margaret), in beseda mami. Poglejmo si dva primera.

Mama je zelo ponosna na Karmen.

V sobi ni bilo Ingrid.

ČETRТА ŽENSKA SKLANJATEV

Samostalniki 4. ženske sklanjatve se sklanjajo enako kot pridevniške besede. Tukaj govorimo predvsem o posamostaljenih pridevnikih, kar pomeni, da imajo besede obliko pridevnika, v stavku pa delujejo kot samostalniki. Najlažje si je predstavljati, da smo samostalnik izpustili. Poglejmo si par primerov.

V bolnišnici je bila v soboto samo dežurna.

Na pošti so dali prednost upokojeni.

Oče zelo rad pije Radensko.

VAJE

Besede postavi v ustrezen sklon.

V prvem razredu osnovne šole sem v šolo hodil z _____ (mati).

Če nimamo vijakov, lahko ograjo pritrdimo z _____ (vrvi).

Izberi takšno pot, kjer ni veliko _____ (luknje).

Ker imamo ogromno dela, potrebujemo še dve _____ (lestev).

Mojca se je urezala in si hlače umazala s _____ (kri).

Vsako jesen imamo težave z _____ (miši).

Pismo je napisal dvema _____ (gospe).